

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРАВОЗАСТОСУВАННЯ

УДК 342.7

doi: <https://doi.org/10.33270/01211214.36>

Дрозд О. Ю. – доктор юридичних наук, професор, в.о. начальника відділу докторантури та ад'юнктури Національної академії внутрішніх справ, м. Київ ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4514-6594>;

Романов М. Ю. – старший науковий співробітник відділу проблем публічного права Науково-дослідного інституту публічного права, аспірант Національної академії внутрішніх справ, м. Київ ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2443-7744>

Конституційне право громадян на мирні зібрання в системі сучасних правових цінностей

Мета статті – дослідити конституційне право громадян на мирні зібрання в системі сучасних правових цінностей. **Наукова новизна** дослідження полягає в тому, що в публікації обґрунтовано місце конституційного права громадян на мирні зібрання в системі сучасних правових цінностей, з'ясовано поняття та сутність, а також здійснено загальний огляд системи правових цінностей в Україні, досліджено роль конституційного права громадян на мирні зібрання у відповідній системі, на підставі аргументів і наявних фактів сформульовано науково обґрунтовані **висновки**. Питання формування та становлення системи сучасних правових цінностей є надзвичайно актуальним в умовах становлення національної демократії, утвердження принципів правової державності. Правова система суспільства є суто юридичним явищем, що тісно пов'язане із системою правових цінностей, бере з нього виток та формується на підставі традицій та ustalених суспільних (соціальних) практик. За результатами аналізу впливу культури мирних зібрань, реалізації громадянами відповідного права та його становлення в системі сучасних правових цінностей було доведено, що кожен історичний етап становлення української державності знаменувався масовим зібранням. Українська історія, зокрема історія українського права та правової системи, має кілька виразних прикладів публічної реалізації права на мирні зібрання громадянами, що зумовили реальні юридичні наслідки, а також недопущення узурпації влади й інших протиправних діянь, що підтверджує позицію авторів щодо фундаментального значення відповідного права громадян.

Ключові слова: конституційне право; мирне зібрання; мітинг; похід; демонстрація; правові цінності; значення; права людини і громадянина.

Вступ

Будь-яке сучасне суспільство має певну правову систему, що його регулює. Це надає можливість утверджувати демократичні цінності та спільно проживати в атмосфері миру, досягати нових цивілізаційних і технологічних вершин у науці й техніці.

Українська державність, що є молодого, порівняно зі сталими європейськими демократіями, знаходиться на етапі становлення, якому притаманний пошук можливих способів реалізації як правової держави. Це дає підстави стверджувати, що всі інститути правового суспільства перебувають на стадії формування або становлення та не функціонують здебільшого на належному рівні.

Конституційне право громадян збиратися мирно, без зброї, проводити мітинги, походи й демонстрації є одним із провідних інститутів прав людини, що відіграв критично важливу роль у становленні української державності й ознаменував її відродження після тривалого радянського гніту. На цьому акцентують у своїх дослідженнях Є. Кобрусєва (Kobrusieva, 2020), І. Конєв (Koniev, 2019), А. Чуб (Chub, 2020) та М. Самбор (Sambor, 2020).

З огляду на те, що в умовах сьогодення система українських правових цінностей лише формується, доцільно, на нашу думку, визначити роль і місце права на мирні зібрання в ній, а також з'ясувати зміст і сутність цієї системи загалом.

У різні історичні періоди науковому дослідженню проблемних питань реалізації права на мирні зібрання присвятили свої праці такі дослідники: А. Колодій, Р. Куйбіда, О. Куракін, В. Матвєєв, Л. Наливайко, М. Смокович, Ю. Шемшученко та ін. Водночас найбільш визначні, прикладного спрямування дослідження за цією проблематикою присвятили О. Васковська (Vaskovska, 2007), О. Власенко (Vlasenko, 2011), О. Клименко (Klymenko, 2014), Р. Мельник (Melnyk, 2015), О. Шкарнега (Shkarneha, 2016), М. Серєда (Sereda, 2019), М. Філопєтова (Filoretova, 2020; Filoretova, 2021), А. Загороднюк (Zahorodniuk, 2021) та ін.

Напрацювання цих дослідників сприяли розробленню наукової проблематики функціонування права на мирні зібрання з позицій різних галузей юридичної науки. Проте, на нашу думку, з огляду на критичну соціальну значущість відповідного права, проблемні питання його

нормативного регулювання, на чому акцентували дослідники, а також необхідність визначення місця конституційного права на мирні зібрання в системі сучасних правових цінностей, ця тематика потребує подальшого наукового опрацювання.

Мета і завдання дослідження

Метою статті є дослідження місця конституційного права громадян на мирні зібрання в системі сучасних правових цінностей.

Поставлена мета зумовила необхідність реалізації низки дослідних завдань, серед яких, зокрема: з'ясування поняття та сутності, а також загальний огляд системи правових цінностей в Україні; дослідження ролі й місця конституційного права громадян на мирні зібрання у відповідній системі, аргументація такого твердження; обґрунтування висновків до проведеного дослідження на підставі сформованих аргументів і наявних фактів.

Виклад основного матеріалу

Сучасна система правових цінностей України є безпосереднім відображенням рівня правової свідомості громадян, що засвідчує наявність комплексних намагань у галузі прав людини й гарантує сталий демократичний розвиток усіх галузей суспільного правового буття.

Учені О. Зайчук і Н. Оніщенко свою позицію щодо права вибудовують на тому, що воно є свободою, зумовленою рівністю, рівним мірилом свободи, легітимованими в суспільстві нормами, що детерміновані досягнутим суспільством рівнем моралі й етики, які ґрунтуються на владних засобах охорони (Zaichuk, & Onyshchenko, 2006, p. 96). Водночас О. Петришин, С. Погребняк і В. Смородинський стверджують, що право – це міра можливої поведінки особи (Petryshyn, Pohrebniak, & Smorodynskyi, 2015, p. 238). Зазначене дає підстави стверджувати, що правова система та право як її базовий елемент є сутнісно взаємопов'язаними, оскільки власне право не може існувати без комплексу характерних ознак.

За своїм змістом правом є комплекс норм-регуляторів, що впорядковують суспільні відносини, визначають сукупність правил поведінки, застосування яких під час регуляції суспільних відносин санкціонує держава. Тобто свідомо активна або пасивна поведінка суб'єктів права фактично зумовлює утворення юридичної сутності права. Саме особа обирає конкретний варіант власної поведінки, що здатний задовольнити певний її інтерес чи потребу. Зміст будь-якого суб'єктивного права полягає в тому, що воно надає уповноваженому суб'єкту можливості: поводити себе відповідно (право на власні дії); вимагати відповідної поведінки від інших суб'єктів (право на чужі дії); звертатися до держави за захистом свого юридичного права (Hrytsenko,

2015, p. 237). Отже, ці явища полягають передусім у визначеності суспільства стосовно того, що є межею права, яка поведінка є правовою, а яка – протиправною, які засоби охорони права встановлюються в певному суспільстві, яку ієрархічність прав людини в конкретному суспільстві встановлено.

Найбільш ґрунтовне визначення прав людини пропонує М. Козюбра, який вважає, що права людини – це визнані світовим співтовариством блага й умови життя, яких може домогтися особа від держави й суспільства, у яких вона живе, і забезпечення яких реальне в умовах досягнутого людством прогресу (Koziubra, 2015). Натомість А. Колодій зазначає, що, попри відмінність у поглядах на проблему принципів права, юридична наука у відповідні історичні епохи була єдина в проголошенні певних положень та ідей як принципів права (Kolodii, 1998). Водночас ключовою функцією права в ліберальному суспільстві є врегулювання наявних суспільних відносин на підставі принципів права, що становлять його сутність, яку можна схарактеризувати як дозвоільно-регламентуючу (Ordenov, 2017, p. 74]. Отже, визначальна роль права у формуванні правової системи суспільства є беззаперечною. Право є матерією, що його утворює, а система своєю чергою забезпечує його дію в просторі, дотримання всіма суб'єктами, притягнення до відповідальності тих, хто його порушує. Найбільш фундаментальним є революційне значення прав людини та процесів їх реалізації в розбудові сучасної демократії, оскільки саме в спосіб практичного втілення своїх прав особи беруть участь у важливих суспільних і державних процесах.

Учені В. Нагребельний і В. Стретович стверджують, що українська національна правова система формувалася в складних умовах, і це зумовлено як відсутністю державної незалежності протягом тривалих періодів історії, так і геополітичним розташуванням України й відповідним ідеологічним впливом на українське суспільство протилежних за змістом європейських і східних концепцій (Nahrebelnyi, 2003; Stretovych, 1998).

У попередніх дослідженнях ми зауважували, що історичні етапи становлення української правової системи й державності суттєво вплинули на сучасне функціонування відповідних понять, причому не всі з них мали позитивні особливості, а з часу ліквідації козаччини до здобуття Україною незалежності (з розпадом СРСР) українська правова система переживала часи систематичної руйнації.

Нині правова система України знаходиться на шляху пошуку найефективніших засобів розвитку суспільства й адекватного відображення загально-соціальних процесів. В умовах глобалізації суспільства правова система України орієнтується

на міжнародні стандарти, досвід, накопичений світовим співтовариством, і здобутки цивілізаційного розвитку людства (Lukianov, 2015). Це засвідчено низкою історичних подій, що кардинально вплинули на становлення української державності, оскільки саме євроінтеграційні намагання зокрема та європейський вибір українців загалом суттєво змінили його вектор.

Національна правова система України, вважає М. Мірошниченко, – це система, що відображає соціально-економічну, політичну й культурно-історичну своєрідність розвитку українського народу (правова система конкретного суспільства). Культурно-історична її своєрідність є вираженням ментальних рис українського народу, сформованого в націю. Ядром української правової системи є її право, що розвивається на підставі традицій та інновацій (Miroshnuchenko, 2015, p. 26). Слід також зауважити, що українське право, як і будь-яка складова становлення державності в країнах світу, відіграло визначальну роль у цьому процесі. Оскільки саме активна й систематична вимога українського суспільства до залучення його в управління державними справами, реалізації основоположних прав і свобод людини та громадянина і сформувала основне ядро української правової системи. Чи не найважливіше значення в цих процесах мали інститут мирних зібрань і безпосередня реалізація суспільством цього права в ситуаціях, коли загальнодержавна політика рухалася не в тому напрямі, що був означений для неї громадою.

На думку Н. Пильгун й О. Вінчук, на шляху утвердження прав і свобод людини українське суспільство пройшло тернистий шлях, поширюючи принцип рівноправності на дедалі більшу кількість осіб і спектр відносин між ними. Власне вся цивілізаційна історія людства становить генезу прав людини. Саме боротьба за права людини, за нові ступені свободи особи ставала каталізатором масштабних змін у суспільно-політичному житті більшості держав світу, вела до нового осмислення ролі людини в її відносинах з іншими людьми, суспільством і державою (Pilhun, & Vinichuk, 2018). Така думка й наша позиція загалом дає підстави стверджувати, що в процесі становлення правової системи України, процесів регламентації та уможливлення втілення життя низки основоположних прав і свобод людини й громадянина найважливішим є намагання розбудувати правову державність.

Ми вважаємо, що одним з основоположних факторів формування української правової системи, а також становлення демократичних процесів у контексті розбудови правової держави є реалізація громадянами права на мирні зібрання, що є одним з основоположних у світі та регламентується також Конституцією України.

Стаття 39 Основного Закону визначає, що громадяни мають право збиратися мирно, без зброї, проводити збори, мітинги, походи й демонстрації, про проведення яких завчасно сповіщають органи виконавчої влади чи органи місцевого самоврядування. Обмеження щодо реалізації цього права може встановлювати суд відповідно до закону й лише в інтересах національної безпеки та громадського порядку – з метою запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я населення або захисту прав і свобод інших людей ("Konstytutsiia Ukrainy", 1996). Водночас слід зауважити, що норми Конституції України є нормами прямої дії, що уможливають їх реалізацію громадянами без утворення спеціального законодавства (хоча ми вважаємо, що це суттєво спростило би відповідні процеси, а також надало додаткові гарантії реалізації права в сучасних реаліях). Тому однозначність важливості інституту мирних зібрань у процесі становлення вітчизняної державності не викликає заперечень, про що стверджують також і дослідники.

Аналізуючи зміст конституційних норм щодо права на свободу мирних зібрань, Р. Мельник, Є. Кобрусева, І. Конєв, А. Чуб і М. Самбор зазначають, що таке право визнається в безальтернативному порядку та гарантується Основним Законом відповідної країни; не потребує санкціонування органами влади; підлягає охороні за умови мирності й беззбройності зібрань; межі реалізації цього права є різними, одні країни визнають це право за кожною особою, інші – виключно за своїми громадянами; передбачається можливість обмеження права на свободу мирних зібрань на підставі та відповідно до спеціального закону (Melnyk, 2015, p. 33; Kobrusieva, 2020; Koniev, 2019; Chub, 2020; Sambor, 2020).

Слід акцентувати на історії найважливіших мирних зібрань, що відіграли ключову роль у становленні української державності, зокрема це: Революція на граніті (жовтень 1990 року), Помаранчева революція (листопад 2004 року – січень 2005 року) та Революція Гідності (листопад 2013-го – лютий 2014 року). Ми вважаємо, що саме ці події мали визначальний вплив на становлення права на мирні зібрання в системі сучасних правових цінностей, що надало можливість реалізовувати також й інші права та свободи людини і громадянина.

Один з учасників Революції на граніті В. Рог зазначає, що акція протесту була організована силами студентства, а її наслідком стали відставка голови Ради Міністрів УРСР Віталія Масола й виконання низки висунутих вимог. Значний вплив ці події мали й на подальшу активність молоді. Зокрема, чимало літератури із західних регіонів розійшлося іншими областями (Andrikevich, 2013). Ключовим у юридичному

контексті є положення постанови Верховної Ради Української РСР «Про розгляд вимог студентів, які проводять голодування в м. Києві з 2 жовтня 1990 року», щодо врахування в пунктах 1 (Стосовно проведення нових виборів), 2 (Стосовно військової служби громадян України), 3 (Стосовно націоналізації майна КПРС та ВЛКСМ на території України), 4 (Стосовно Союзного договору), 5 (Стосовно відставки Голови Ради Міністрів УРСР) усіх вимог мітингувальників ("Postanova Verkhovnoi Rady", 1990), що стало невідворотною точкою відновлення української державності, становлення демократичних цінностей в українському суспільстві, попри сторічні спроби руйнації української національної ідеї.

Крім цього, ще одним суттєвим фактором впливу на формування системи правових цінностей українського суспільства та держави є Помаранчева революція, що відбулася в 2004–2005 роках. За підрахунками Р. Офіцинського, у центрі столиці збиралися до 500 тисяч мітингувальників, у Львові – понад 100 тисяч, у Харкові – до 70 тисяч (Ofitsynskiy, 2005, p. 296), що свідчило про масовий характер протестного руху. Водночас слід акцентувати на суттєвому правовому результаті проведення протестної акції, що була пов'язана передусім з обуренням українського суспільства внаслідок масових фальсифікацій виборів Президента України 2004 року.

Тому постановою Верховної Ради України від 27 листопада 2004 року № 2214-IV «Про політичну кризу у державі, що виникла у зв'язку з виборами Президента України» було визнано політичну кризу в Україні та сформовано основні організаційно-правові форми та конкретні кроки, що мали вплинути на активний вихід з неї, стабілізацію функціонування правової системи суспільства в класичному її значенні.

Наприклад, Верховна Рада України постановила визнання недійсними результатів повторного голосування виборів Президента України 2004 року (унаслідок порушення виборчого законодавства); висловила недовіру Центральній виборчій комісії у зв'язку з неналежним виконанням нею обов'язків; запропонувала Президенту України до 1 грудня 2004 року внести на розгляд Верховної Ради України подання щодо дострокового припинення повноважень членів Центральної виборчої комісії; визнала за необхідне подальший розгляд питань про утворення тимчасової слідчої комісії, порядок проведення урочистого засідання Верховної Ради України, а також інші важливі кроки ("Postanova Verkhovnoi Rady", 2004). Отже, українська влада підтвердила задекларовані положення Конституції України щодо визначального й установчого характеру позиції українського народу, що втілилася в результаті масових мирних зібрань у формі протесту (у цьому випадку).

На думку Д. Костюка, важливим починанням, яке допомогло визначити рівень розвитку громадянського суспільства в Україні на підставі збору документальних даних й опитування громадян, став проєкт «Визначення Індексу розвитку громадянського суспільства», проведений упродовж 1999–2005 років Міжнародною організацією CIVICUS. За результатами дослідження виявили низку позитивних рис, які характеризують громадянське суспільство в Україні. Це, зокрема, розвиненість правозахисних груп, які інформують громадян щодо стану та способів захисту їхніх прав, і толерантність громадянського суспільства, його схильність до ненасильницьких методів боротьби. Помаранчева революція розвіяла поширений стереотип: дослідження засвідчило доволі високий рівень участі громадян в акціях громадянського суспільства (хоча лише 12 % дорослого населення станом на 2005 рік було охоплене формальними організаціями, 50 % опитаних зізналися, що беруть участь в різноманітних акціях (Kostiuk, 2018). Зазначене демонструє необхідність і важливість систематичного зміцнення інституту мирних зібрань в ієрархії прав і свобод людини та громадянина у світі загалом й Україні зокрема. Виключно цей інститут шляхом кооперації різної кількості громадян здатний продемонструвати значущість громадянської позиції щодо курсу державної політики в позавиборний період.

Водночас найтрагічнішим, однак результативним було проведення мирних акцій протесту восени та взимку 2013–2014 років, що поступово переросли в криваве протистояння з представниками владної верхівки й мали результатом їх делегітимізацію та повалення тоталітарного режиму.

Основною підставою проведення безстрокових мирних зібрань на майдані Незалежності в Києві була відмова 21 листопада 2013 року чинної влади від підписання Угоди про асоціацію з ЄС, що мало відбутися 28 листопада. Це рішення спричинило обурення громадськості, наслідком якого став протестний рух «Євромайдан», головні події якого відбувалися в Києві ("Ukraine ne pidpysala Uhodu").

Крім цього, одним із факторів було прийняття та підписання низки законів України (від 16 січня 2014 року № 731-VII «Про внесення змін до Закону України «Про усунення негативних наслідків та недопущення переслідування та покарання осіб з приводу подій, які мали місце під час проведення мирних зібрань»» ("Zakon Ukrainy", 2014) (що звільняв від кримінальної відповідальності працівників силового блоку, звинувачених у масовому неправомірному застосуванні сили, спеціальних засобів і зброї до мирних протестувальників); від 16 січня 2014 року № 728-VII «Про внесення змін до Закону України «Про внесення зміни до статті 297 Кримінального кодексу України щодо

відповідальності за осквернення або руйнування пам'ятників, споруджених в пам'ять тих, хто боровся проти нацизму в роки Другої світової війни – радянських воїнів-визволителів, учасників партизанського руху, підпільників, жертв нацистських переслідувань, а також воїнів-інтернаціоналістів та миротворців» ("Zakon Ukrainy", 2014, No. 728-VII) (що автоматично забезпечив би правоохоронним органам можливість притягнення до відповідальності за повалення пам'ятних знаків і скульптур радянським лідерам) тощо), суттєво обмежили права та свободи людини і громадянина, йшли в розріз із позицією суспільства щодо вектору розвитку української держави, а також суперечили усвідомленим і прийнятим демократичним цінностям українського народу.

Результатом зазначених подій і кроків, що ознаменували становлення інституту права на мирні зібрання як ключового інструменту впливу на український політикум, стало прийняття низки законів України, що відновили права і свободи людини й громадянина та були спрямовані на стабілізацію функціонування правопорядку в суспільстві шляхом недопущення становлення диктатури влади (наприклад, закони України від 28 січня 2014 року № 732-VII «Про визнання такими, що втратили чинність, деяких законів України» (якими було скасовано згадану вище низку антидемократичних нормативно-правових актів, що суттєво обмежували права і свободи людини і громадянина) ("Zakon Ukrainy", 2014, No. 732-VII), а також від 21 лютого 2014 року № 742-VII «Про відновлення дії окремих положень Конституції України» (що визначали перевагу українського Парламенту щодо інституту Президента України, що є традиційним для парламентсько-президентської республіки) ("Zakon Ukrainy", 2014, No. 742-VII), а також інші важливі нормативно-правові акти.

Револуція Гідності відіграла визначальну роль в історії України. Події на Майдані сприяли відродженню цінностей свободи. Майдан став епіцентром кардинальних змін у країні, він спрямував Україну на шлях до Європи ("Revoliutsiia Hidnosti"). Із цього приводу І. Коротенко стверджує: «Протестні настрої зими 2013–14 років розпочалися зі студентів. Справжня Револуція Гідності, активні фази протистояння розпочалися якраз після побиття студентів на майдані Незалежності. Однак, до того вимоги молоді були простими – євроасоціація. Попри різні економічні сперечання, студенти, громадські активісти та й загалом прості люди вбачали у європейському векторі краще майбутнє. Якщо розбити зимові протести на фази, то умовно студентська була найспокійнішою, мирною, толерантною» (Krotenko, 2015). Ми вважаємо цілком виправ-

даною сакралізацію процесу Револуції Гідності, оскільки саме ці події, що реалізовувалися як мирне зібрання внаслідок жорсткої агресії тогочасної влади, продемонстрували світу тоталітарний контекст чинного владного режиму, а водночас незламність українського народу.

Крім цього, А. Киридон акцентував на тому, що Револуція Гідності стала маркером і потужним імпульсом процесів у новітній історії України, лакмусом європейської спільноти загалом, що у внутрішньополітичному відношенні внесла істотні корективи в процеси самоідентифікації та творення політичної нації, а також в уявлення про місце України у світі як суб'єкта міжнародних відносин (Kyrydon, 2015, р. 29). Саме стійке бажання українського народу до інтеграції в європейське співтовариство та передбачена міжнародним і національним законодавством можливість реалізації права на мирні зібрання дали змогу вільно висловити свою позицію щодо подальшого вектору державної політики й ідентифікувати українську націю як частину світового європейського співтовариства.

Водночас, позитивно оцінюючи революційні рухи та практику вирішення важливих державницьких питань на мирних зібраннях громадян, В. Степаненко зауважує, що єдиним вирішальним і дієвим важелем подолання пострадянської стагнації в Україні слід визнати активність та тиск громадянського суспільства, підприємницького класу й молоді. Утім навіть такий тиск й активність можуть бути результативними за умов передусім масового суспільного попиту на реформування країни, постійного й ефективного громадського контролю за владою з боку ефективного та дієвого громадянського суспільства (Stepanenko, 2014, р. 81), що, на нашу думку, укотре засвідчує, що право на мирні зібрання і відповідний інститут є основоположними в будь-якому демократичному суспільстві, а систематичне волевиявлення народу України уможливлює формування системи правових цінностей, що ґрунтується на демократичних засадах, дає підстави стверджувати про поступове становлення правової державності та функціонування принципів верховенства права в Україні.

Наукова новизна

Наукова новизна публікації полягає в тому, що конституційне право громадян України збиратися мирно, без зброї визначено як один з основоположних демократичних механізмів, що формує фундамент правової державності, слугує для реалізації інших політичних прав і свобод громадян, має бути забезпечене на високому конституційному рівні в будь-якому цивілізованому суспільстві.

Висновки

Отже, на підставі з'ясування поняття та сутності, а також загального огляду системи правових цінностей в Україні, дослідження ролі конституційного права громадян на мирні зібрання у відповідній системі обґрунтовано такі висновки:

1. Питання формування та становлення системи сучасних правових цінностей є найактуальнішим в умовах становлення вітчизняної демократії та утвердження принципів правової державності. Правова система суспільства є суто юридичним явищем, що тісно пов'язане із системою правових цінностей, формується на підставі сформованих багаторічними традиціями й усталеними суспільними (соціальними) практиками.

2. Права і свободи людини й громадянина, що відповідно до Конституції України формують зміст і спрямованість державної політики, мають особливості щодо визначення напряду становлення правової системи як цілісної юридичної категорії та механізму, а також, безпосередньо формуючись унаслідок розвитку системи правових цінностей, впливають на визначення найважливіших прав у суспільстві.

3. На підставі аналізу впливу культури мирних зібрань і реалізації громадянами відповідного права, його становлення в системі сучасних правових цінностей сформульовано висновок, що кожен історичний етап становлення української державності знаменувався масовим зібранням. Українська історія, зокрема історія українського права та правової системи, має декілька яскравих прикладів публічної реалізації права на мирні зібрання громадянами, що привели до реальних юридичних наслідків, а також недопущення узурпації влади й інших протиправних діянь.

4. Крім зазначеного, комплексний аналіз ролі та місця конституційного права на мирні зібрання в системі сучасних правових цінностей насамперед засвідчує, що воно також може слугувати фундаментом для реалізації таких прав, як: право на вільне вираження думки та свободу слова, право на участь в управлінні державними справами, право на повагу до гідності, право на свободу й особисту недоторканість, право на свободу пересування тощо.

REFERENCES

- Andrikeyv, N. *Revoliutsiia na hraniti - tse odni z naishchaslyvishykh dniv moho zhyttia* [The granite revolution is one of the happiest days of my life]. Retrieved from <https://ukrnationalism.com/interview/40-revoliutsiia-na-hraniti-tse-odni-z-naishchaslyvishykh-dniv-moho-zhyttia-viktor-roh.html> [in Ukrainian].
- Chub, A. (2020). Administrativno-pravovi harantii realizatsii prava hromadian na myrni zibrannia [Administrative and legal guarantees for the realization of the right of citizens to peaceful assembly]. *Aktualni problemy pravoznavstva, Current issues of jurisprudence*, 4(24), 86-90. doi: <https://doi.org/10.35774/app2020.04.086> [in Ukrainian].
- Filoretova, M.V. (2020). Spontanne myrne zibrannia: problemy administrativno-pravovoho rehulivannia [Spontaneous peaceful assembly: problems of administrative and legal regulation]. *Naukovi zapysky, Proceedings*, 8, 130-135. doi: <https://doi.org/10.36550/2522-9230.2020.8.27> [in Ukrainian].
- Filoretova, M.V. (2021). Svoboda myrnykh zibrann yak ob'ekt zakhystu administrativnymy sudamy [Freedom of peaceful assembly as an object of protection by administrative courts]. *Candidate's thesis*. Kyiv. Retrieved from http://scc.univ.kiev.ua/upload/iblock/3e1/dis_Filoretova%20M.V.pdf [in Ukrainian].
- Hrytsenko, I.S. (Eds.). (2015). *Zahalne administrativne pravo* [General administrative law]. Kyiv: Yurinkom Inter [in Ukrainian].
- Klymenko, O.I. (2014). Konstytutsiine pravo hromadian na myrni zibrannia ta yoho zabezpechennia v Ukraini [Constitutional right of citizens to peaceful assembly and its provision in Ukraine]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Kyiv [in Ukrainian].
- Kobrusieva, Ye.A. (2020). Suchasni metodolohichni pidkhody do doslidzhennia prava na myrni zibrannia v Ukraini [Modern methodological approaches to the study of the right to peaceful assembly in Ukraine]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu, Scientific Bulletin of the International Humanities University*, 48, 29-33. doi: <https://doi.org/10.32841/2307-1745.2020.48.6> [in Ukrainian].
- Kolodii, A.M. (1998). *Pryntsypy prava Ukrainy* [Principles of law of Ukraine]. Kyiv: Yurinkom Inter [in Ukrainian].
- Koniev, I.Ye. (2019). Konstytutsiini zasady realizatsii prava na myrni zibrannia v suchasni Ukraini [Constitutional principles of realization of the right to peaceful assembly in modern Ukraine]. *Problemy stanovlennia pravovoi demokratychnoi derzhavy, Problems of formation of a democratic state governed by the rule of law*, 4(1), 45-49. doi: <https://doi.org/10.32850/sulj.2019.4.1.10> [in Ukrainian].
- Konstytutsiia Ukrainy: vid 28 cherv. 1996 r. No. 254k/96-VR [Constitution of Ukraine from June 28, 1996, No. 254k/96-VR]. (n.d.). [zakon5.rada.gov.ua](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-vr#Text). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-vr#Text> [in Ukrainian].
- Kostiuk, D.S. (2018). Vplyv "Pomaranchevoi revoliutsii" na rozvytok hromadianskoho suspilstva v Ukraini (2004-2013 rr.) [The impact of the Orange Revolution on the development of civil society in Ukraine (2004-2013)]. *Vcheni zapysky Tavriiskoho natsionalnoho universytetu imeni V.I. Vernadskoho, Scientific notes of Tavriya National University named after V.I. Vernadsky*, 29(68), 1, 19-24. Retrieved from http://www.hist.vernadskyjournals.in.ua/journals/2018/1_2018/6.pdf [in Ukrainian].
- Koziubra, M.I. (Eds.). *Zahalna teoriia prava* [General theory of law]. Kyiv: Vaite [in Ukrainian].

- Krotenko, I. *Revoliutsiia hidnosti zavershylasia, ale dosi tryvaie revoliutsiia dukhu [The revolution of dignity is over, but the revolution of the spirit is still going in]*. Retrieved from <https://www.radiosvoboda.org/a/27378477.html> [in Ukrainian].
- Kyrydon, A.M. (2015). Yevromaidan. Revoliutsiia Hidnosti: prychyny, kharakter, osnovni etapy [Euromaidan. Revolution of Dignity: causes, nature, main stages]. *Istorychna pamiatka, History memory*, 33, 17-32 [in Ukrainian].
- Lukianov, D. (2015). Pravova systema yak predmet porivnialno-pravovykh doslidzhen: kharakterystyka za teoriieiu system [Legal system as a subject of comparative law research: characteristics of systems theory]. *Visnyk Natsionalnoi akademii pravovykh nauk Ukrainy, Bulletin of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine*, 2(81), 27-35. Retrieved from <http://dspace.wunu.edu.ua/jspui/bitstream/316497/11299/1/12-16.pdf> [in Ukrainian].
- Melnyk, R.S. (2015). *Pravo na svobodu myrnykh zibran: teoriia i praktyka [The right to freedom of peaceful assembly: theory and practice]*. Kyiv: Vaite. Retrieved from <https://www.osce.org/files/f/documents/0/e/233491.pdf> [in Ukrainian].
- Miroshnychenko, M.I. (2015). Poniattia "pravova systema Ukrainy" u spivvidnoshenni iz katehoriieiu "pravova systema" v konteksti henezysnoi struktury pravovykh system [The concept of the "legal system of Ukraine" in relation to the category of "legal system" in the context of the genetic structure of legal systems]. *Yurydychnyi naukovi elektronnyi zhurnal, Legal scientific electronic journal*, 4, 24-27. Retrieved from http://lsej.org.ua/4_2015/6.pdf [in Ukrainian].
- Nahrebelnyi, V.P. (2003). Zakonodavcha tekhnika ta efektyvnist pravotvorennia v Ukraini [Legislative technique and efficiency of lawmaking in Ukraine]. *Chasopys Kyivskoho universytetu prava, Journal of Kyiv University of Law*, 3, 3-7 [in Ukrainian].
- Ofitsynskyi, R. (2005). *Politychnyi rozvytok nezalezhnoi Ukrainy (1991-2004) v aspekti yevropeiskoi identychnosti (na materialakh periodyky Zakhodu) [Political development of independent Ukraine (1991-2004) in the aspect of European identity (on the materials of Western periodicals)]*. Kyiv: In-t istorii Ukrainy NAN Ukrainy; Uzhhorod: Hradzha [in Ukrainian].
- Ordenov, S.S. (2017). Pravo yak blaho v systemi suspilnykh vidnosyn: sotsialno-filosofske doslidzhennia [Law as a benefit in the system of social relations: socio-philosophical research]. *Visnyk Natsionalnoho aviaitsiynoho universytetu, Bulletin of the National Aviation University*, 1(25), 71-77 [in Ukrainian].
- Petryshyn, O.V., Pohrebniak, S.P., & Smorodynskyi, V.S. (2015). *Teoriia derzhavy i prava [Theory of State and Law]*. O.V. Petryshyn (Ed.). Kharkiv: Pravo [in Ukrainian].
- Pilhun, N.V., & Vinichuk, O.Yu. (2018). Problemy realizatsii ta zakhystu prav i svobod liudyny ta hromadianyna v Ukraini [Problems of realization and protection of human and civil rights and freedoms in Ukraine]. *Chasopys Natsionalnoho universytetu "Ostrozka akademiia", Journal of the National University "Ostroh Academy"*, 1(17), 1-13. Retrieved from <https://lj.oa.edu.ua/articles/2018/n1/18pnvhvu.pdf> [in Ukrainian].
- Postanova Verkhovnoi Rady Ukrainy "Pro politychnu kryzu u derzhavi, shcho vynykla u zviazku z vyboramy Prezydenta Ukrainy": vid 27 lystop. 2004 r. No. 2214-IV [Resolution of the Verkhovna Rada of Ukraine "On the political crisis in the state that arose in connection with the election of the President of Ukraine" from November 27, 2004, No. 2214-IV]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2214-15#Text> [in Ukrainian].
- Postanova Verkhovnoi Rady URSR "Pro rozhlid vymoh studentiv, yaki provodiat holoduvannia v m. Kyievi z 2 zhovtnia 1990 roku": vid 17 zhovt. 1990 r. No. 402-XII [Resolution of the Verkhovna Rada of the Ukrainian SSR "On consideration of the claims of students who have been on hunger strike in Kyiv since October 2, 1990" from October 17, 1990, No. 402-XII]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=402-12#Text> [in Ukrainian].
- Revoliutsiia Hidnosti [Revolution of Dignity]. (n.d.). *maidanmuseum.org*. Retrieved from <https://maidanmuseum.org/uk/storinka/revolyuciya-gidnosti> [in Ukrainian].
- Sambor, M.A. (2020). Osoblyvosti yurydychnoi terminolohii u formuliuvanni poniattia prava na svobodu myrnykh zibran [Features of legal terminology in formulating the concept of the right to freedom of peaceful assembly]. *Visnyk Luhanskoho derzhavnogo universytetu vnutrishnikh sprav imeni E.O. Didorenka, Bulletin of Luhansk State University of Internal Affairs named after E.O. Didorenko*, 1(89), 33-44. doi: <https://doi.org/10.33766/2524-0323.89.33-44> [in Ukrainian].
- Sereda, M.L. (2019). Pravo na myrni zibrannia: teoretychni, praktychni ta porivnialno-pravovi aspekty [The right to peaceful assembly: theoretical, practical and comparative legal aspects]. *Candidates thesis*. Kyiv [in Ukrainian].
- Shkarneha, O.S. (2016). Provadzhennia u spravakh shchodo realizatsii prava na myrni zibrannia [Proceedings on the exercise of the right to peaceful assembly]. *Candidates thesis*. Odesa [in Ukrainian].
- Stepanenko, V. (2014). Hromadianske suspilstvo i deinstytutsionalizatsiia u postmaidannii Ukraini [Civil society and deinstitutionalization in post-Maidan Ukraine]. *Ukrainske suspilstvo: monitorynh sotsialnykh zmin, Ukrainian society: monitoring of social change*, 1, 1(15), 75-84 [in Ukrainian].
- Stretovykh, V. (1998). Pravova systema Ukrainy: zahalna kharakterystyka suchasnoho etapu formuvannia [Legal system of Ukraine: general characteristics of the current stage of formation]. *Pravo Ukrainy, Law of Ukraine*, 1, 3 [in Ukrainian].
- Ukraina ne pidpysala Uhodu pro asotsiatsiiu z YeS [Ukraine has not signed an Association Agreement with the EU]. (n.d.). *www.bbc.com*. Retrieved from https://www.bbc.com/ukrainian/politics/2013/11/131129_ukraine_eu_assignment_ek [in Ukrainian].

- Vaskovska, O.V. (2007). Konstytutsiine pravo na myrni zbory ta mekhanizm yoho realizatsii v Ukraini [Constitutional right to peaceful assembly and the mechanism of its implementation in Ukraine]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Kyiv [in Ukrainian].
- Vlasenko, O.L. (2011). Konstytutsiine pravo hromadian na svobodu zboriv, mitynhiv, pokhodiv i demonstratsii [Constitutional right of citizens to freedom of assembly, rallies, marches and demonstrations]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Kyiv [in Ukrainian].
- Zahorodniuk, A.H. (2021). Konstytutsiine pravo hromadian na zbory, mitynhy, pokhody i demonstratsii: pytannia teorii ta praktyky [The constitutional right of citizens to gatherings, rallies, marches and demonstrations: issues of theory and practice]. *Candidate's thesis*. Vinnitsa. Retrieved from <https://abstracts.donnu.edu.ua/article/view/9958> [in Ukrainian].
- Zaichuk, O.V., & Onyshchenko, N.M. (Ed.). (2006). *Teoriia derzhavy i prava. Akademichnyi kurs [Theory of State and Law. Academic course]*. Kyiv: Yurinkom Inter [in Ukrainian].
- Zakon Ukrainy "Pro vidnovlennia dii okremykh polozhen Konstytutsii Ukrainy": vid 21 liut. 2014 r. No. 742-VII [Law of Ukraine "On renewal of certain provisions of the Constitution of Ukraine" from February 21, 2014, No. 742-VII]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/742-18#Text> [in Ukrainian].
- Zakon Ukrainy "Pro vnesennia zmin do Zakonu Ukrainy "Pro usunennia nehatyvnykh naslidkiv ta nedopushchennia peresliduvannia ta pokarannia osib z pryvodu podii, yaki maly mistse pid chas provedennia myrnykh zibran": vid 16 sich. 2014 r. No. 731-VII [Law of Ukraine "On Amendments to the Law of Ukraine "On Elimination of Negative Consequences and Prevention of Persecution and Punishment of Persons in Relation to Events Occurring during Peaceful Assemblies" from January 16, 2014, No. 731-VII]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/731-18#Text> [in Ukrainian].
- Zakon Ukrainy "Pro vnesennia zminy do statti 297 Kryminalnoho kodeksu Ukrainy shchodo vidpovidalnosti za oskvernennia abo ruinuвання pamiatnykiv, sporudzhennykh v pamiat tykh, khto borovsia proty natsyzmu v roky Druhoi svitovoi viiny - radiatsykh voyniv-vyzvoliteliv, uchashchykh partyzanskoho rukhu, pidpilnykiv, zhertv natsystykykh peresliduvan, a takozh voyniv-internatsionalistiv ta myrotvortsiv": vid 16 sich. 2014 r. No. 728-VII [Law of Ukraine "On amending Article 297 of the Criminal Code of Ukraine on liability for desecration or destruction of monuments erected in memory of those who fought against Nazism during World War II - Soviet liberators, guerrillas, underground fighters, victims Nazi persecution, as well as internationalist soldiers and peacekeepers" from January 16, 2014, No. 728-VII]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/728-vii#Text> [in Ukrainian].
- Zakon Ukrainy "Pro vyznannia takymy, shcho vtratyly chynnist, deiakykh zakoniv Ukrainy": vid 28 sich. 2014 r. No. 732-VII [Law of Ukraine "On repealing some laws of Ukraine" from January 28, 2014, No. 732-VII]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/732-18#Text> [in Ukrainian].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Андрікевич Н. Революція на граніті – це одні з найщасливіших днів мого життя. URL: <https://ukrnationalism.com/interview/40-revoliutsiia-na-hraniti-tse-odni-z-naishchaslyvishykh-dniv-moho-zhyttia-viktor-roh.html>.
- Чуб А. Адміністративно-правові гарантії реалізації права громадян на мирні зібрання. *Актуальні проблеми правознавства*. 2020. № 4 (24). С. 86–90. doi: <https://doi.org/10.35774/app2020.04.086>.
- Філоретова М. В. Спонтанне мирне зібрання: проблеми адміністративно-правового регулювання. *Наукові записки*. 2020. Вип. 8. С. 130–135. (Серія «Право»). doi: <https://doi.org/10.36550/2522-9230.2020.8.27>.
- Філоретова М. В. Свобода мирних зібрань як об'єкт захисту адміністративними судами: дис. ... д-ра філософії. Київ, 2021. 251 с. URL: http://scc.univ.kiev.ua/upload/iblock/3e1/dis_Filoretova%20M.V.pdf.
- Загальне адміністративне право: підручник / за заг. ред. І.С. Гриценка. Київ: Юрінком Інтер, 2015. 568 с.
- Клименко О. І. Конституційне право громадян на мирні зібрання та його забезпечення в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.02. Київ, 2014. 20 с.
- Кобрусева Є. А. Сучасні методологічні підходи до дослідження права на мирні зібрання в Україні. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2020. № 48. С. 29–33. (Серія «Юриспруденція»). doi: <https://doi.org/10.32841/2307-1745.2020.48.6>.
- Колодій А. М. Принципи права України: монографія. Київ: Юрінком Інтер, 1998. 208 с.
- Конев І. Є. Конституційні засади реалізації права на мирні зібрання в сучасній Україні. *Проблеми становлення правової демократичної держави*. 2019. № 4. Ч. 1. С. 45–49. doi: <https://doi.org/10.32850/sulj.2019.4.1.10>.
- Конституція України: Закон України від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-vr#Text>.
- Костюк Д. С. Вплив «Помаранчевої революції» на розвиток громадянського суспільства в Україні (2004–2013 рр.). Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. 2018. Т. 29 (68). № 1. С. 19–24. (Серія «Історичні науки»). URL: http://www.hist.vernatskyjournals.in.ua/journals/2018/1_2018/6.pdf.
- Загальна теорія права: підручник / за заг. ред. М. І. Козюбри. Київ: Ваїте, 2015. 392 с.
- Кротенко І. Революція гідності завершилася, але досі триває революція духу. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/27378477.html>.
- Киридон А. М. Євромайдан. Революція Гідності: причини, характер, основні етапи. *Історична пам'ятка*. 2015. Вип. 33. С. 17–32.

- Лук'янов Д. Правова система як предмет порівняльно-правових досліджень: характеристика за теорією систем. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2015. № 2 (81). С. 27–35. URL: http://visnyk.kh.ua/web/uploads/pdf/ilovepdf_com-27-35.pdf.
- Мельник Р. С. Право на свободу мирних зібрань: теорія і практика. Київ: Баїте, 2015. 168 с. URL: <https://www.osce.org/files/f/documents/0/e/233491.pdf>
- Мірошниченко М. І. Поняття «правова система України» у співвідношенні із категорією «правова система» в контексті генезисної структури правових систем. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2015. № 4. С. 24–27. URL: http://lsey.org.ua/4_2015/6.pdf.
- Нагребельний В. П. Законодавча техніка та ефективність правотворення в Україні. *Часопис Київського університету права*. 2003. № 3. С. 3–7.
- Офіцинський Р. Політичний розвиток незалежної України (1991–2004) в аспекті європейської ідентичності (на матеріалах періодики Заходу). Київ: Ін-т історії України НАН України; Ужгород: Граджа, 2005. 468 с.
- Орденів С. С. Право як благо в системі суспільних відносин: соціально-філософське дослідження. *Вісник Національного авіаційного університету*. 2017. Вип. 1 (25). С. 71–77. (Серія «Філософія. Культурологія»).
- Петришин О. В., Погребняк С. П., Смородинський В. С. Теорія держави і права: підручник / за ред. О. В. Петришина. Харків: Право, 2015. 368 с.
- Пильгун Н. В., Вінічук О. Ю. Проблеми реалізації та захисту прав і свобод людини та громадянина в Україні. *Часопис Національного університету «Острозька академія»*. 2018. № 1 (17). С. 1–13. (Серія «Право»). URL: <https://lj.oa.edu.ua/articles/2018/n1/18pnvhvu.pdf>.
- Про політичну кризу у державі, що виникла у зв'язку з виборами Президента України: постанова Верховної Ради України від 27 листоп. 2004 р. № 2214-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2214-15#Text>.
- Про розгляд вимог студентів, які проводять голодування в м. Києві з 2 жовтня 1990 року: постанова Верховної Ради УРСР від 17 жовт. 1990 р. № 402-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=402-12#Text>.
- Революція Гідності. URL: <https://maidanmuseum.org/uk/storinka/revolyuciya-gidnosti>.
- Самбор М. А. Особливості юридичної термінології у формулюванні поняття права на свободу мирних зібрань. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка*. 2020. № 1 (89). С. 33–44. doi: <https://doi.org/10.33766/2524-0323.89.33-44>.
- Середя М. Л. Право на мирні зібрання: теоретичні, практичні та порівняльно-правові аспекти: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01. Київ, 2019. 204 с.
- Шкарнега О. С. Проведення у справах щодо реалізації права на мирні зібрання: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Одеса, 2016. 239 с.
- Степаненко В. Громадянське суспільство і деінституціоналізація у постмайданній Україні. *Українське суспільство: моніторинг соціальних змін*. 2014. Т. 1. Вип. 1 (15). С. 75–84.
- Стретович В. Правова система України: загальна характеристика сучасного етапу формування. *Право України*. 1998. № 1. С. 3.
- Україна не підписала Угоду про асоціацію з ЄС. URL: https://www.bbc.com/ukrainian/politics/2013/11/131129_ukraine_eu_assignment_ek
- Васьковська О. В. Конституційне право на мирні збори та механізм його реалізації в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.02. Київ, 2007. 20 с.
- Власенко О. Л. Конституційне право громадян на свободу зборів, мітингів, походів і демонстрацій: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.02. Київ, 2011. 20 с.
- Загороднюк А. Г. Конституційне право громадян на збори, мітинги, походи і демонстрації: питання теорії та практики: дис. ... д-ра філософії: 081. Вінниця, 2021. 268 с. URL: <https://abstracts.donnu.edu.ua/article/view/9958>.
- Теорія держави і права. Академічний курс: підручник / за ред. О. В. Зайчука, Н. М. Онищенко. Київ: Юрінком Інтер, 2006. 688 с.
- Про відновлення дії окремих положень Конституції України: Закон України від 21 лют. 2014 р. № 742-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/742-18#Text>.
- Про внесення змін до Закону України «Про усунення негативних наслідків та недопущення переслідування та покарання осіб з приводу подій, які мали місце під час проведення мирних зібрань»: Закон України від 16 січ. 2014 р. № 731-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/731-18#Text>.
- Про внесення зміни до статті 297 Кримінального кодексу України щодо відповідальності за осквернення або руйнування пам'яток, споруджених в пам'ять тих, хто боровся проти нацизму в роки Другої світової війни – радянських воїнів-визволителів, учасників партизанського руху, підпільників, жертв нацистських переслідувань, а також воїнів-інтернаціоналістів та миротворців: Закон України від 16 січ. 2014 р. № 728-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/728-vii#Text>.
- Про визнання такими, що втратили чинність, деяких законів України: Закон України від 28 січ. 2014 р. № 732-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/732-18#Text>.

Стаття надійшла до редколегії 28.07.2021

Drozd O. – Doctor of Law, Professor, Acting Head of the Doctoral and Postgraduate Department of the National Academy of Internal Affairs, Kyiv, Ukraine

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4514-6594>;

Romanov M. – Senior Research Fellow of the Department of Public Law Problems Research of the Scientific Institute of Public Law, Postgraduate Student of the National Academy of Internal Affairs, Kyiv, Ukraine

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2443-7744>

Constitutional Right of Citizens to Peaceful Assemblies in the System of Modern Legal Values

*The **purpose** of the article was to study the place of the constitutional right of citizens to peaceful assembly in the system of modern legal values. The **scientific novelty** of the study is that the article substantiates the place of the constitutional right of citizens to peaceful assembly in the system of modern legal values, clarifies the concept and essence, as well as an overview of the system of legal values in Ukraine. Peaceful assemblies in the relevant system, such a statement is argued, the conclusions to the study are substantiated, based on the formed arguments and available facts. **Conclusions.** The provisions presented in the article form the position that the issue of formation and formation of the system of modern legal values is the most relevant in the formation of national democracy and the establishment of the principles of the rule of law. The legal system of society is a purely legal phenomenon that is closely interconnected with the system of legal values, derives from it and is formed on the basis of long-standing traditions and established social (social) practices. According to the results of the analysis of the influence of the culture of peaceful assemblies and the implementation of the relevant law by citizens and its formation in the system of modern legal values, it was proved that every significant historical stage of Ukrainian statehood was marked by mass assemblies. Ukrainian history, including the history of Ukrainian law and the legal system, is full of several striking examples of public realization of the right to peaceful assembly by citizens, which entailed real legal consequences, as well as prevention of usurpation of power and other illegal acts. citizens' rights.*

Keywords: constitutional law; peaceful assembly; rally; hiking; demonstration; legal values; value; human and civil rights.